

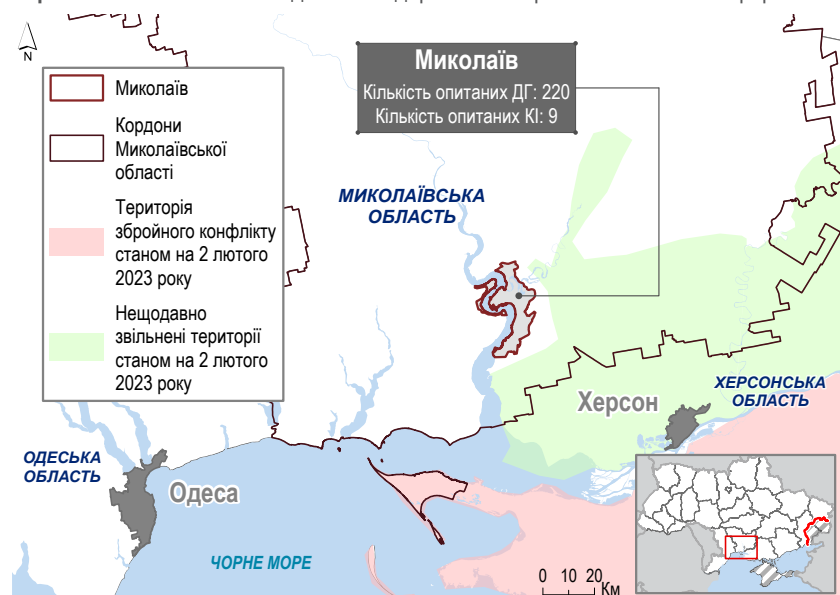
Моніторинг прибуття і транзиту ВПО: огляд ситуації в м. Миколаїв

Лютий 2023 р. | Україна

КОНТЕКСТ ТА ОБҐРУНТУВАННЯ

У Миколаєві, дев'ятому найбільшому місті в Україні та важливому міському центрі на Півдні країни, спостерігалися швидкі зміни у тенденціях переміщення населення. Відтоді, як Уряд України відновив контроль над областю у листопаді 2022 року після початку повномасштабної війни у лютому того ж року,¹ розташування міста сприяло тому, що Миколаїв став основним пунктом транзитного переміщення для евакуйованих та кінцевим пунктом призначення як для ВПО, так і осіб, які поверталися до місця свого постійного проживання, у цій області. Водночас створення нестабільної безпекової ситуації у Миколаєві було цілком постійних, важких обстрілів, які, за приблизними оцінками міської влади, завдали збитків на загальну суму 852 мільйони євро.² Після виведення російських військ з районів на захід від р. Дніпро, хвилі обстрілів об'єктів критично важливої інфраструктури, що спричинили перебої з електро- та водопостачанням, вплинули на переміщення населення у південних регіонах України.³ З метою інформаційного забезпечення заходів гуманітарного реагування Ініціатива REACH провела 6-й раунд дослідження «Моніторинг прибуття і транзиту ВПО» (МПТ) з оглядом ситуації в Миколаєві. Цей огляд спрямований на інформування програмних та оперативних заходів реагування щодо переміщення населення до міста, а також щодо проблем та перешкод у доступі до гуманітарної допомоги, з якими стикаються домогосподарства (ДГ) після прибуття та, у довгостроковій перспективі, під час переселення.

Карта 1. Кількість опитаних домогосподарств та інтерв'ю з ключовими інформантами у Миколаєві.

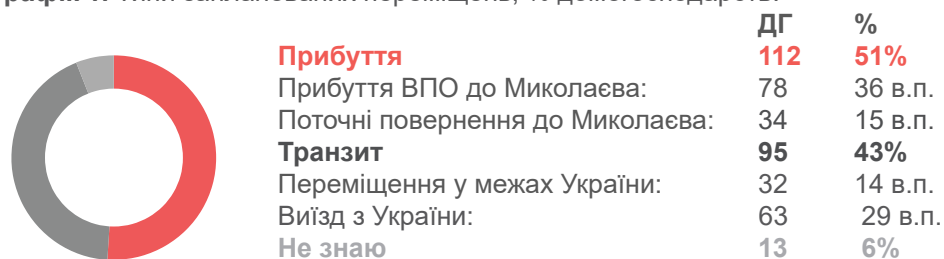
КЛЮЧОВІ ТЕЗИ

- Більшість опитаних домогосподарств у м. Миколаїв прибули з районів у безпосередній близькості до цього міста. Майже половина усіх опитаних домогосподарств (48%) у Миколаєві була з Херсонської області, у той час як інші домогосподарства походили переважно з районів Миколаївської області (42%).
- Миколаїв слугував і населеним пунктом, що приймає переміщене населення, так і пунктом транзитного переміщення у південному регіоні України, оскільки більше половини опитаних домогосподарств (51%) планувала тут залишитися, у той час як 43% опитаних мали намір продовжувати своє транзитне переміщення. З тих, хто переміщався транзитом, 29% домогосподарств планували переселитися за кордон.
- Хоча ключові інформанти припускали, що приплив осіб, що повертаються до місця свого постійного проживання, є основним типом переміщення у Миколаєві, кількісні дані МПТ виявили серед усіх домогосподарств, що прибули у Миколаїв, лише 15% домогосподарств, що поверталися до місця свого постійного проживання. Крім того, більшість з тих, хто повертався до місця свого постійного проживання, вважалися такими, що повертаються тимчасово. Серед причин повернення здебільшого було бажання перевірити стан свого житла (68%).
- Переважну більшість членів домогосподарств, які прибували та переміщалися транзитом через Миколаїв, становили жінки. Домогосподарства з дітьми становили 30%, рідше повідомлялося про домогосподарства, які подорожували з особою з хронічним захворюванням (24%) та з особою похилого віку (65+ років) (22%).
- Ключові інформанти відзначили гострий рівень потреб переміщених домогосподарств у Миколаєві. Тоді як 34% опитаних домогосподарств повідомили, що не завжди можуть задовольнити свої повсякденні потреби, доступ до житла, продуктів харчування та ліків були пріоритетними потребами опитаних домогосподарств.
- Серед основних проблем у доступі до гуманітарної допомоги та послуг були пошук доступного та належного житла, орієнтування в адміністративних послугах, а також доступ вразливих груп населення до достовірної інформації щодо гуманітарної допомоги.

ОГЛЯД МЕТОДОЛОГІЇ

З метою інформаційного забезпечення заходів гуманітарного реагування, Ініціатива REACH надала орієнтовний огляд ситуації в м. Миколаїв у рамках 6-го раунду дослідження REACH «Моніторинг прибуття і транзиту ВПО». З 20 січня по 4 лютого 2023 року фахівці команди REACH провели опитування 2 145 нещодавно прибулих внутрішньо переміщених осіб (ВПО) та домогосподарств, які поверталися до місця свого постійного проживання, у тому числі 220 інтерв'ю, проведених у Миколаєві. Для доповнення дослідження було проведено 9 глибинних інтерв'ю з ключовими інформантами (КІ) серед волонтерів та представників неурядових та громадських організацій, а також представників транспортних послуг у Миколаєві. Завдяки якісним даним також наявна додаткова інформація щодо перешкод та проблем серед ВПО/домогосподарств, що поверталися до місця свого постійного проживання, у тому числі тих, які переміщалися з особою(-ами) з уразливістю.

Графік 1. Типи запланованих переміщень, % домогосподарств.

Рух та переміщення населення

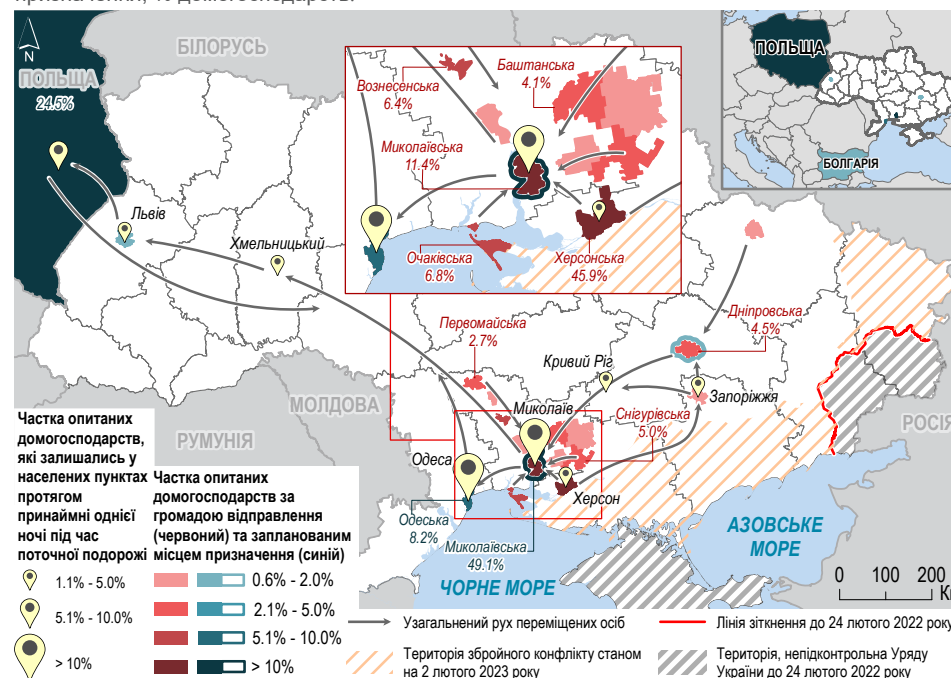
Нещодавні прибулі та переміщені домогосподарства, що прямують транзитом

На Графіку 1 показано, що більше половини ДГ (51%) мають намір залишитися у Миколаєві. З них 15% наразі повертаються до місця свого постійного проживання. Власне **через близькість до нещодавно звільнених територій та територій, що постраждали внаслідок війни, Миколаїв відіграє роль як пункту призначення, так і пункту транзитного переміщення для переміщених ДГ**. У той час як значна кількість ДГ прибула з районів Миколаївської області (42%), майже половина усіх опитаних ДГ у Миколаєві (48%) була з Херсонської області. Після відновлення контролю над Херсоном Урядом України наприкінці 2022 року представники влади повідомили про збільшення кількості жителів у м. Миколаїв.⁴ Крім того, за даними базової оцінки кількості зареєстрованих у районі ВПО Міжнародної організації з міграції (МОМ), з 25 грудня 2022 року було зафіксовано збільшення кількості зареєстрованих ВПО у Миколаївському районі.⁵ **Вважається, що до прибуття у Миколаїв переміщені домогосподарства мали досвід різного переміщення, зокрема вторинного.** Наприклад, на Karti 2 показано рух населення передусім на Півдні та Сході України і дані про ДГ, які залишались у населених пунктах протягом щонайменше однієї ночі, переважно у Миколаєві та Одесі. Також спостерігався рух з Херсона до східних районів, оскільки, коли переміщення можливе, це поширений маршрут з невідконтрольних Урядом України територій. Такі різні переміщення сприяють визначенню дати початкового переміщення. Порівняно з іншими населеними

пунктами, у Миколаєві відносно менший відсоток ДГ, які вперше перемістилися у 2023 році, оскільки 56% опитаних повідомили, що вперше залишили місце свого постійного проживання у період з лютого по жовтень 2022 року. Результати МПТ також демонструють, що 63% ДГ, які прибули у м. Миколаїв, вже були зареєстровані як ВПО, що **свідчить про більшу тривалість переміщення та повернення домогосподарств у райони, близькі до місця їхнього постійного проживання**. Найбільш поширеними видами транспорту, які використовувалися для переміщення до Миколаєва, були регулярні автобуси (45%) та волонтерський транспорт (21%).

Дані МПТ свідчать, що м. Миколаїв є основним пунктом транзитного переміщення для ВПО з різними намірами переміщення. Загалом, 43% ДГ повідомили, що переміщуються транзитом через Миколаїв. Більшість з них зазначила свій намір виїхати за межі України (29%), а 51% опитаних висловив намір оселитися у сусідній Одеській області. **Натомість більше половини домогосподарств (51%) вказала, що Миколаїв був їхнім кінцевим пунктом призначення, тому дані свідчать про довгострокове поселення.** Багато опитаних планує залишитися у Миколаєві до закінчення війни (50%). Однак, 22% ДГ, які оселилися у Миколаєві, не знали тривалості свого перебування у місті на момент проведення опитування. Чинниками, які спонукають ВПО залишитися, були близькість Миколаєва до місця їхнього постійного проживання (49%), присутність родини та/або друзів у цьому місті (26%) та доступність житла (20%).

Карта 2. Повідомлені громади походження, пункти транзитного переміщення та заплановані місця призначення, % домогосподарств.

Повернення в Миколаїв

Разом з повідомленнями представників влади про збільшення кількості ВПО зафіксований приплив осіб, що поверталися до місця свого постійного проживання, за останній місяць свідчить про те, що повернення домогосподарств є домінуючим типом переміщення у Миколаєві. Дані МПТ показують, що лише 15% опитаних ДГ поверталися до Миколаєва, хоча більшість з цих повернень вважалися тимчасовими. Серед ДГ, що поверталися, 71% планував залишитися менше ніж на один тиждень. Причини повернення включали насамперед бажання перевірити стан свого житла (68%). Власне, за приблизними оцінками дослідження пошкоджень житлових будинків Ініціативи REACH, 5 809 жителів Миколаєва постраждали внаслідок інтенсивних бойових дій,⁶ що, як наслідок, створює для домогосподарств ситуацію невизначеності для прийняття рішення про повернення до місця їхнього постійного проживання. Незважаючи на це, 5 з 9 КІ визначили приплив осіб, що поверталися до місця свого постійного проживання, як «великий», оскільки всі 9 КІ зазначили, що повернення є домінуючим типом переміщення за останній місяць з моменту збору даних (січень 2023 р.). У січні 2023 року Миколаївська обласна військово-цивільна адміністрація повідомила, що 50 – 70 тис. осіб повернулися у м. Миколаїв.⁷ Підтверджуючими факторами є зокрема відчуття безпеки у Миколаєві завдяки повідомленням про зменшення кількості обстрілів після відновлення контролю над Херсоном Урядом України. Загалом, 4 з 9 КІ назвали безпеку та стабільність факторами, що сприяють збільшенню кількості осіб, які повертаються до місця свого постійного проживання. Незважаючи на це, безпекова ситуація у Миколаєві залишається досить нестабільною. Миколаївська область вважається одним з найбільш забруднених регіонів України, тому наявність по всій області мін та боєприпасів, що не розірвалися, викликає серйозне занепокоєння.⁸

«Здебільшого люди виїжджали з Миколаєва, але зараз все навпаки. Безпека є найважливішим фактором в цьому.»

- Волонтер

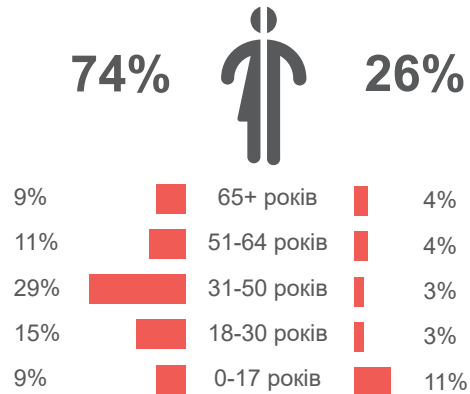
Фото 1. Пошкодження житлового будинку внаслідок ракетних ударів у м. Миколаїв 29 червня 2022 року.

Джерело: Інес Дадда, ACTED, Україна 2023 р.

Демографічні та соціально-економічні профілі

Графік 2. Розподіл членів домогосподарств за статтю та віком.

На Графіку 2 показано, що більшість членів домогосподарств, які прибували та переміщалися транзитом через м. Миколаїв, становлять жінки. Порівняно з жінками, спостерігається менший відсоток чоловіків, особливо призовного віку. У той час як 30% ДГ повідомили, що переміщуються у своєму складі з жінками та дітьми, менший відсоток ДГ у Миколаєві складали одинокі батьки/матері з дітьми (20%). Іншими вразливими групами, які викликають занепокоєння, є ДГ, які переміщуються з особою з хронічним захворюванням (24%) та літньою особою віком від 65 років (22%).

Більшість опитаних домогосподарств у Миколаєві покладалася насамперед на різні види допомоги як на основне джерело доходу, у тому числі гуманітарну допомогу (63%) та державну соціальну допомогу (57%). Хоча 12% ДГ, які брали участь в опитуванні у Миколаєві, були пенсіонерами, 32% ДГ повідомили, що були безробітними на момент проведення інтерв'ю, але активно шукали можливості працевлаштування. За даними аналітичного центру «Лефт Бенк Аналітікс» (LBA) ситуація на ринку праці у Миколаєві відносно сприятлива для жінок, які шукають роботу, оскільки можливості працевлаштування доступні переважно на роботах, де переважають жінки.⁹

З іншого боку, майже половина опитаних домогосподарств у Миколаєві вказала заробітну плату як джерело їхнього доходу (45%). Серед працевлаштованих багато тих, які планують продовжувати їхнє переміщення та оселитися за межами України (49%). Цей висновок збігається з даними МПТ щодо домогосподарств з усіх досліджених населених пунктів, що вказують на те, що ті, хто отримують дохід від працевлаштування, мають достатньо коштів для переїзду за кордон.

Гуманітарні потреби

Незважаючи на те, що протягом останніх місяців Миколаїв вважається безпечним, зростає занепокоєння щодо надання допомоги тим, хто перебуває у місті. Взимку в Миколаєві склалася важка ситуація для жителів та ВПО міста, особливо з водопостачанням, внаслідок пошкоджень об'єктів критичної інфраструктури.¹⁰ Водночас, за даними аналітичного центру LBA, жителі Миколаєва висловили невдоволення щодо зосередження уваги та спрямування ресурсів на нещодавно звільнені території, у той час як у Миколаєві переважають гуманітарні проблеми.¹¹ Хоча більшість опитаних ДГ у Миколаєві повідомила, що вони завжди або майже завжди можуть задовольнити свої повсякденні потреби, 34% ДГ зазначили, що не завжди можуть це зробити (Графік 7). Незважаючи на це, КІ відзначили гострий рівень потреб серед ВПО у Миколаєві. Було повідомлено про крайню необхідність у допомозі, оскільки рівень потреб був визначений як «високий» (4 КІ) або «дуже високий» (1 КІ), у той час як 3 КІ відзначили «помірний» рівень потреб. Один КІ підтвердив, що рівень потреб у місті дійсно коливається від «високого» до «дуже високого».

Графік 3. Спроможність задовольнити свої повсякденні потреби, % домогосподарств.

Житло

Загалом, житло було пріоритетною потребою, оскільки 36% ДГ у Миколаєві потребували житла, і разом з тим переважна більшість КІ (7 з 9) зазначила потребу ВПО у доступі до житла. Через пошкодження або руйнування осель, у тому числі багатоповерхових житлових будинків у Миколаєві внаслідок подій, пов'язаних з війною,¹² доступність придатного житла може бути обмежена. У той час як жителі Миколаївської області можуть подати заявку на отримання компенсації за пошкоджене/зруйноване нерухоме майно внаслідок бойових дій та відновити свої домівки,¹³ доступність альтернативного житла для ВПО є обмеженою. У лютому 2023 року Миколаївська міська рада підтримала проект з надання більш оперативної інформації щодо житла для тимчасового проживання ВПО.¹⁴ Однак, варто зазначити, що **доступ до тимчасового житла має бути безперешкодним для домогосподарств ВПО, особливо тих, що мають у своєму складі особу з уразливістю.** ДГ, які переміщуються з жінками та дітьми віком до 17 років, повідомили про труднощі з пошуком відповідного житла, як це показано на Графіку 4, де житло є пріоритетною потребою. Крім того, через постійні ракетні обстріли особам з обмеженою мобільністю необхідне житло на нижніх поверхах багатоповерхових будинків.¹⁵

Продукти харчування

Результати дослідження свідчать про те, що потреба у продуктах харчування стає дедалі більшою проблемою як для ВПО, так і для домогосподарств, що повертаються до місця свого постійного проживання у Миколаєві. Оскільки продукти харчування були першочерговою

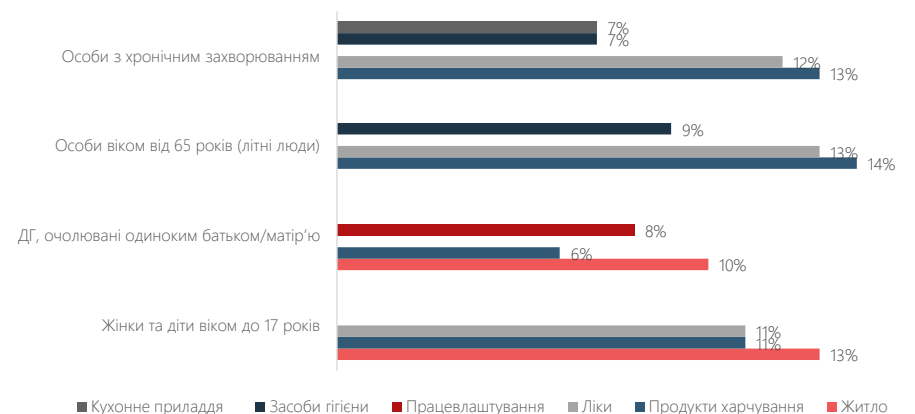
потребою серед опитаних ДГ (35%), 3 з 9 КІ також вказали на необхідність у негайній допомозі продуктами харчування.

На Графіку 4 продемонстровано, що продукти харчування були серед основних гуманітарних потреб зокрема тих домогосподарств, які переміщалися у своєму складі з особою з уразливістю. До підтверджуючих факторів можна віднести високі ціни на продукти харчування. За даними дослідження «Спільна ініціатива моніторингу ринку» Ініціативи REACH, медіанна ціна на продовольчі та непродовольчі товари у Миколаївській області зросла найбільше, на 26%, у січні 2023 року.¹⁶ Хоча ціни на продукти харчування переважно високі, невеликі магазини, зокрема продуктові, продовжують працювати. Однак, логістичні проблеми та пошкодження інфраструктури зокрема створюють труднощі для такого малого бізнесу.¹⁷ Миколаївська міська рада повідомила про виділення на 2023 рік коштів на підтримку малого та середнього бізнесу в умовах війни.¹⁸ Водночас наслідки активних бойових дій спричинили затримку обробки землі, оскільки висока замінованість території Миколаївської області позначилася на сільськогосподарській діяльності регіону, спрямованій на забезпечення продовольством населення України та інших країн. За даними Миколаївської обласної військової адміністрації, 10% земель регіону, більшість яких є сільськогосподарськими, забруднені мінами або потребують відповідної перевірки.¹⁹

Ліки

Доступ до ліків також був пріоритетною потребою ВПО та домогосподарств, які поверталися до місця свого постійного проживання у Миколаєві (35%). Тоді як жителі регіонів, де часто спостерігається загострення бойових дій, більш обмежені у доступі до сімейних лікарів та ліків, внутрішньо переміщені особи стикаються з подібними ж перешкодами.²⁰ За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, кожна п'ята людина не може знайти потрібні їй ліки, а серед основних перешкод були високі ціни та відсутність ліків у аптеках.²¹ Фактично водночас з обстрілами також аптекних складів²² у Миколаєві було зруйновано 50 медичних об'єктів, що призвело до збитків на загальну суму 45,3 млн євро.²³ На Графіку 4 показано, що ліки потребують також особи, які належать до вразливих груп населення, у тому числі літні люди віком від 65 років, особи з хронічними захворюваннями та ДГ, які переміщуються у своєму складі з жінками та дітьми.

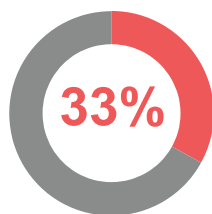
Графік 4. Основні потреби, % домогосподарств, у складі яких є особа з уразливістю.

Проблеми з доступом до гуманітарної допомоги та послуг

Хоча 4 з 9 ключових інформантів відзначили покращення готовності міста з початку повномасштабної війни у лютому 2022 року, **спостерігаються постійні проблеми з доступом до гуманітарної допомоги та послуг**. 33% з усіх опитаних ДГ повідомили про труднощі з доступом до гуманітарної допомоги. Ключові інформанти назвали додаткові проблеми, з якими стикалися домогосподарства ВПО за останній місяць, що свідчить про те, що перешкоди й надалі існують та ускладнюють наявну ситуацію для певних вразливих груп населення.

Графік 5. Зазначені труднощі з доступом до гуманітарної допомоги, % домогосподарств.

33% ДГ повідомили про труднощі з доступом до гуманітарної допомоги

Доступ до житла

Оскільки результати дослідження показують, що опитані ВПО та домогосподарства, які повернулися до місця свого постійного проживання у Миколаєві, потребують забезпечення житлом, **існують проблеми з доступом до належного та недорогого житла, що залишається першочерговим питанням**. Більшість КІ (7 з 9) визначила доступ до житла основною проблемою для ВПО, які прибули у місто протягом останнього місяця, а перешкодою – високі ціни на житло. Сприяти цьому може збільшення попиту на житло у місті як з боку ВПО, так і з боку громад, що приймають, через обстріли житлової інфраструктури. З вересня 2022 року дані дослідження Ініціативи REACH свідчать про критичні пошкодження, завдані інфраструктурі,²⁴ з 5 809 постраждалими жителями Миколаєва.²⁵ Через високу вартість ремонтних робіт у житлових районах (понад 386 млн євро),²⁶ вичерпний план, розроблений на період відновлення та реконструкції, передбачає обмежену кількість житла доступного для переміщених ДГ та постійного населення міста.

Доступ до адміністративних послуг

Високий попит на адміністративні послуги для домогосподарств ВПО у Миколаєві створив ряд перешкод у доступі до допомоги від держави. 5 КІ визначили доступ до **адміністративних послуг основною перешкодою, зокрема це стосується того, де отримати доступ до таких послуг, які документи необхідні для цього, а також тривалого часу очікування**. Власне пошкодження адміністративних будівель у Миколаєві, у тому числі обласної державної адміністрації, на загальну суму близько 12 млн євро, необхідних для робіт з ремонту та відновлення, свідчать про проблеми у Миколаєві з доступом до адміністративних послуг.²⁷

Доступ вразливих груп населення до інформації

Доступність інформації для ВПО та домогосподарств, що повернулися до місця свого постійного проживання та належать до вразливої групи населення, зокрема літніх людей та людей з інвалідністю, викликає серйозне занепокоєння та є основною проблемою для домогосподарств, які отримують гуманітарну допомогу у Миколаєві. 85% опитаних ДГ зазначили, що отримують інформацію щодо доступу до гуманітарної допомоги та послуг у електронній формі через соціальні мережі, у тому числі систему обміну повідомленнями «Telegram». Використання таких застосунків часто вважається найзручнішим способом поширення інформації серед місцевого населення через їхню зручність та доступність. З іншого боку, вразливі групи населення не завжди мають доступ до використання смартфонів та інших пристроїв, що може створювати перешкоди у доступі до інформації щодо гуманітарної допомоги та послуг. Зокрема що стосується літніх людей та осіб з інвалідністю, 5 з 8 КІ повідомили, що літні люди стикаються з перешкодами у доступі до інформації. **Серед названих проблем була згадана цифровізація інформації, що стає на заваді літнім людям, які не мають смартфона, отримати своєчасну інформацію**. Хоча результати МПТ показали, що у Миколаєві 14% ДГ, у складі яких є літня людина, отримують інформацію у електронній формі, 13% опитаних повідомили, що отримують інформацію усно, з вуст в уста. Для людей віком від 70 років важливе встановлення суспільних зв'язків з метою отримання відомостей від інформантів.²⁸ Однак, такі перешкоди у доступі до інформації не лише ускладнюють розуміння того, куди звертатися за допомогою, але й того, яка допомога доступна. За даними організації GTS, літні люди частіше відчують себе менш поінформованими, коли намагаються визначити вид доступної їм допомоги.²⁹ На тлі труднощів з доступом до інформації, повідомлення про поширення неправдивої інформації можуть також призвести до плутанини при спробі розрізнити, які повідомлення є офіційними, а які – неофіційними.³⁰

Перебої у роботі комунальних служб

Пошкодження та тривале відновлення об'єктів критичної інфраструктури у Миколаєві вплинули на наявність електроенергії та доступ до води, що спричинило проблеми для жителів міста та ВПО, які прибули нещодавно. З тих, хто прибув у Миколаїв та перебував у місті щонайменше протягом однієї доби, **97% опитаних повідомили про перебої у роботі комунальних служб, найпомітнішими з яких були перебої з електрикою (81%) та централізованим постачанням холодної води (54%)**. Власне темпи обстрілів енергетичної інфраструктури та інфраструктури водопостачання Миколаєва (у межах Херсона) у листопаді 2022 року були досить повільними. Були запроваджені часткові рішення щодо доступу до чистої води, хоча зрештою необхідна заміна.³¹ Це частково пов'язано зі значною сумою коштів, необхідних для відновлення пошкоджених об'єктів, у той час як інші пошкоджені об'єкти вважаються такими, що не підлягають відновленню.

Підтримка довгострокового поселення ВПО

Інтеграція ВПО

Тривалість оселення ВПО у Миколаєві вважається невизначеною. Хоча переважна більшість КІ повідомила, що домогосподарства ВПО мають намір повернутися до місця свого постійного проживання (7 з 9 КІ), 4 з цих КІ відзначили бажання ВПО повернутися додому, щойно в них буде така можливість. Однак, половина опитаних ДГ, які оселилися у Миколаєві, має намір залишатися у цьому місті до закінчення війни (50%). Таким чином, можна припустити, що ВПО планують залишитися, доки не припиняться активні бойові дії, що породжує суттєву невизначеність щодо тривалості їхнього перебування. Тому важливою є підтримка розселення ВПО.

«Чим довше їхня [внутрішньо переміщених осіб] домівка (місто або село) залишається окупованою, тим більше вони звикають до нового місця та намагаються побудувати нове життя тут.»

- Волонтер

Підтримка довгострокового поселення ВПО у Миколаєві відображає багато інших гуманітарних потреб, згаданих вище (див. с. 5). **Коли ВПО, які перебувають у Миколаєві, попросили назвати вид зовнішньої підтримки, необхідної їм для подолання усіх вразливостей, пов'язаних з переміщенням, для повної інтеграції у Миколаєві у довгостроковій перспективі, доступ до житла був визначений першочерговою потребою.** На Графіку 6 показано, що більше половини ДГ (68%) потребує підтримки у вирішенні довгострокових житлових питань, що підтвердили також 7 з 9 КІ. **Рідше повідомлялося про потребу в допомозі з працевлаштуванням, наприклад, у пошуку роботи або перекваліфікації, що було зазначено 32% ДГ.** Крім того, більшість КІ визначила можливість працевлаштування проблемою для переселення ВПО (8 з 9 КІ). 5 КІ назвали безпекову ситуацію у Миколаєві проблемою для довгострокового перебування. Менше повідомлень фіксувалося про доступ до медичних послуг (2КІ) та непорозуміння з іншими жителями, у тому числі про довіру, яка впливає на доступність для ВПО можливостей працевлаштуватися (2 КІ).

Графік 6. Вказані потреби у зовнішній підтримці для інтеграції ВПО, % ДГ ВПО.

Довгострокові житлові рішення		68%
Допомога з працевлаштуванням		32%
Покращення доступу до медичних послуг		26%
Організація/ відновлення соціальних та пенсійних виплат		21%

Реінтеграція осіб, які повернулися до місця свого постійного проживання

За повідомленнями жителів, які повернулися до місця свого постійного проживання у Миколаєві (див. с. 3), поширеними є проблеми з реінтеграцією. **Більшість домогосподарств визначила довгострокові житлові рішення першочерговою потребою (59%), яка залишається пріоритетом для домогосподарств як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективах.** Власне пошкодження житлових будинків може призвести до того, що багато ДГ повертатимуться у домівки, непридатні для проживання, про що повідомили 2 з 9 КІ. За результатами дослідження пошкоджень житлових будинків Ініціативи REACH, більше половини усіх пошкоджених будинків у Миколаєві, зокрема багатоквартирних та одноквартирних будинків, варіюється за ступенем пошкоджень від помірно пошкоджених до зруйнованих.³² Хоча території, що постраждали найбільше, знаходяться у східній та південно-східній частинах міста, а саме у Інгульському та Корабельному районах, про пошкодження також повідомлялося у Центральному та Заводському районах.³³ ВПО, які мають намір повернутися у свої домівки, які мають зокрема пошкоджений дах та розбиті вікна, що підлягають відновленню, висловлюють занепокоєння щодо того, коли розпочинати ремонт, враховуючи нестабільну безпекову ситуацію.³⁴ Оскільки постійні обстріли можуть завдати додаткових пошкоджень, можливість відстрочити відновлення будинків може мати позитивні наслідки у деяких випадках. Крім того, якщо домівки домогосподарств, що повертаються до місця свого постійного проживання, – непридатні для проживання, і їхні власники намагатимуться переселитися у прилеглі райони, переїзд у інше житло може бути дорогим. За отриманою інформацією, ціни на оренду житла у Миколаєві зростають після того, як Уряд України відновив контроль над Херсоном.³⁵ Хоча нестабільна безпекова ситуація у Миколаєві, що впливає на ситуацію з житлом, відображена у довгострокових рішеннях, пріоритетна увага має бути приділена також відсутності фінансових ресурсів для ДГ, які повертаються до місця свого постійного проживання.

Крім того, **ключові інформанти насамперед занепокоєні психічним здоров'ям домогосподарств, які реінтегруються у життя міста, особливо тих, які повертаються з відносно безпечних місць переселення, у тому числі з-за кордону.** У Миколаєві 4 з 9 КІ висловили занепокоєння щодо психологічної адаптації домогосподарств, а також щодо їхньої безпеки після повернення до міста. Відповідно, це свідчить про очікування появи потреб у психосоціальній підтримці. Про потребу в допомозі та/або отримання кваліфікації для працевлаштування повідомила майже половина опитаних ДГ (48%). Водночас 4 з 9 КІ також зазначили, що знайти роботу після повернення у місто буде складно. Власне, за повідомленнями, заводи були також вивезені з Миколаєва,³⁶ внаслідок чого виникає занепокоєння щодо мінімальних можливостей реінтегруватися у ринок праці.

«Ми розуміємо, що люди будуть повертатися з більш спокійних місць, тому їм потрібно буде знову звикати до нашого способу життя тут, до постійних повітряних тривог, безпілотників, обстрілів – це все те, до чого ми вже звикли.»

- Волонтер

КІНЦЕВІ ВІНОСКИ

СТОРІНКА 1

- ¹ ACAPS, [Оновлення інформації про гуманітарний доступ в Україні, лютий 2023 р.](#) (англійською), 16 березня 2023 р.
- ² Миколаївська міська рада, [Миколаїв фіксує збитки, завдані російським агресором: попередня цифра становить 852 млн євро](#), 16 грудня 2022 р.
- ³ BBC, [Війна в Україні: Комендантська година у Херсоні та заборона купання у річці в рамках посилення безпеки](#) (англійською), 13 листопада 2022 р.

СТОРІНКА 2

- ⁴ РБК-Україна, [У Миколаєві збільшилася кількість жителів на 10%. Мер розповів, скільки людей повернулися](#), 5 грудня 2022 р.
- ⁵ Міжнародна організація з міграції, [Базова оцінка території зареєстрованих ВПО](#) (англійською), січень 2023 р.

СТОРІНКА 3

- ⁶ REACH, [Дослідження пошкоджень житлових будинків у м. Миколаїв, липень-вересень 2022 р.](#) (англійською), лютий 2023 р.
- ⁷ Медіацентр Україна, [На Миколаївщину повертаються люди: населення Миколаєва збільшилося на 50-70 тисяч, області - понад 100 тисяч, відновлюється бізнес - Віталій Кім](#), 11 січня 2023 р.
- ⁸ The Kyiv Independent, [ООН виділить близько 4 млн доларів на розмінування Миколаївської області](#) (англійською), 20 січня 2023 р.
- ⁹ Left Bank Analytics, [Звіт про ситуацію у критичних областях](#) (англійською), 19 січня 2023 р.

СТОРІНКА 4

- ¹⁰ Новини ООН, [Україна: На порозі зими без тепла або води, потреби у Миколаєві "критичні"](#) (англійською), 28 листопада 2022 р.
- ¹¹ Left Bank Analytics, [Звіт про ситуацію у критичних областях](#) (англійською), 2 грудня 2022 р.
- ¹² Миколаївська міська рада, [Миколаїв фіксує збитки, завдані російським агресором: попередня цифра становить 852 млн євро](#), 16 грудня 2022 р.
- ¹³ СУСПІЛЬНЕ НОВИНИ, [У Миколаєві ВПО ставатимуть на облік житла протягом доби — рішення сесії](#), 23 лютого 2023 р.
- ¹⁴ Європейський форум з проблем інвалідності, [Рік війни: люди з інвалідністю в Україні](#) (англійською), 24 лютого 2023 р.
- ¹⁵ REACH, [Спільна ініціатива моніторингу ринку](#) (англійською), січень 2023 р.
- ¹⁶ Центр оперативного аналізу та дослідження, [Інформаційний запит №16: Умови ведення бізнесу у звільнених та прифронтових громадах](#), 27 лютого 2023 р.
- ¹⁷ Миколаївська міська рада, [Миколаїв став одним із переможців конкурсу грантів](#)

[від EU4Business](#), 20 лютого 2023 р.

- ¹⁸ Медіацентр Україна, [Близько 10%, або 270 тисяч гектарів території Миколаївщини є замінованими - Віталій Кім](#), 2 лютого 2023 р.
- ¹⁹ ВООЗ, [Система охорони здоров'я демонструє стійкість, але перешкоди залишаються](#) (англійською), 17 березня 2023 р.
- ²⁰ ВООЗ, [Звіт про результати дослідження: Оцінка медичних потреб дорослого населення в Україні. Грудень 2022 р.](#) (англійською), 10 березня 2023 р.
- ²¹ Українська Правда, [РФ вдарила дроном в фармацевтичний склад в Миколаєві](#), 17 жовтня 2022 р.
- ²² Rebuild Ukraine, [Миколаївська міська територіальна громада](#), 2023.

СТОРІНКА 5

- ²³ REACH, [Дослідження пошкоджень житлових будинків у м. Миколаїв, липень-вересень 2022 р.](#) (англійською), лютий 2023 р.
- ²⁴ Миколаївська міська рада, [Миколаїв фіксує збитки, завдані російським агресором: попередня цифра становить 852 млн євро](#), 16 грудня 2022 р.
- ²⁵ EUACI, [Відбудова Миколаєва за принципами прозорості, доброчесності та підзвітності – і ціною щонайменше 852 мільйони євро](#), 16 грудня 2022 р.
- ²⁶ Soft Pro, [Відбулася презентація ГІС та Звіту з оцінки збитків Миколаєва](#), 24 грудня 2022 р.
- ²⁷ HelpAge International, [Літні люди в Україні не можуть придбати їжу, ліки та найнеобхідніше](#) (англійською), 23 лютого 2023 р.
- ²⁸ Ground Truth Solutions, [Заходи гуманітарного реагування з урахуванням місцевих особливостей: Досвід України](#) (англійською), 17 січня 2023 р.
- ²⁹ Там само.
- ³⁰ War Ukraine, [Місто на хвилі. У боротьбі за воду, своє місто та країну жителі Миколаєва не зупиняються на досягнутому](#) (англійською), 15 січня 2023 р.

СТОРІНКА 6

- ³¹ REACH, [Дослідження пошкоджень житлових будинків у м. Миколаїв, липень-вересень 2022 р.](#) (англійською), лютий 2023 р.
- ³² Там само.
- ³³ DRC, [Невідкладна допомога Миколаєву: Чиста вода та відновлення будинків до зими](#) (англійською), 20 грудня 2022 р.
- ³⁴ СУСПІЛЬНЕ НОВИНИ, [У Миколаєві відновлюється попит на оренду житла](#), 1 лютого 2023 р.
- ³⁵ NV Бізнес, [Made in EU. Яким чином сік Sandora повернувся на полицки супермаркетів та що з заводом у Миколаєві](#), 22 грудня 2022 р.